

Een interview met Koen Hauser

EEN JUICHENDE VORM VAN BEELD

Het surrealistische, geheimzinnige universum van Koen Hauser (1972) wordt bewoond door mensen en dieren die nogal afwijken van de doorsnee. Soms zijn hun gezichten misvormd, soms lijken ze op buitenaardse wezens maar allemaal worden ze wonderschoon in beeld gebracht. De vervreemdende sfeer en het creëren van een wereld naast onze gewone wereld zijn terugkerende, belangrijke elementen in het nog bescheiden oeuvre van Hauser. Daarin spelen schoonheid, dood, kindertijd, verleden en wetenschap een grote rol. De fotocamera is het gereedschap waarmee Hauser aan zijn bijzondere wereld bouwt. Met de computer wordt daarna alles, zelfs krasjes en vlekjes, tot in de puntjes geregisseerd.

KIM KNOPPERS

Je werk is heel mooi, technisch perfect uitgevoerd maar wat je in beeld brengt: de dood, anatomie of medische vervormingen, zal ook veel mensen doen huiveren. Die tegenstelling zit eigenlijk altijd in je werk.

‘Dat komt omdat ik heel erg gefascineerd ben door die dingen, geloof ik. Ik vind het interessant en helemaal niet zo eng of bedreigend. Daarnaast houd ik ervan om een mooi plaatje te maken. Een beetje op de manier waarop de amateurfotograaf uit de jaren vijftig zijn ‘kiekjes’ trachtte te maken met mooi licht en omstandigheden die het onderwerp zo goed mogelijk lieten uitkomen. Een beetje truttig door alles op zijn best te laten zien. Dat is een soort juichende vorm van in beeld brengen die tegenwoordig niet zo gangbaar is. Mijn werk moet de dagelijkse werkelijkheid op zo’n manier weergeven dat je

er anders naar kijkt.’ ‘De medische encyclopedie van mijn ouders vond ik als klein jongetje machtig interessant. Dat soort rare boeken heeft mijn fascinatie voor de medische wetenschap bepaald. Deze fascinatie is groter geworden toen ik plaatjes ging verzamelen van echt misvormde kinderen. Dat is schokkend, maar daar zie ik dan ook de schoonheid van in. Soms zie je wel eens kinderen of jongeren op straat lopen waarvan afstraalt dat ze worden gepest door hun lelijkheid. Daar heb ik iets mee, dat vind ik heel indrukwekkend.’

‘De dood boezemt mij geen angst in. Toen ik vijf was, had ik een zusje dat maar heel kort heeft geleefd. Ze is aan wiegendood gestorven. Ze overleed toen ik nog niet precies wist wat de dood inhield. Voor mij was het heel vreemd dat ze er niet meer was en ik niet meer met haar kon praten en troetelen. Ik besepte

niet het definitieve karakter ervan wat volwassenen juist zo van angst kan vervullen. Ik denk dat het een basis voor mijn werk heeft gelegd. Mijn interesse in het anatomische heb ik er ook wel eens aan gekoppeld. Achteraf ga je dan nadenken. Zou ik daarom al die medische plaatjes zo interessant vinden?’

Welke rol spelen die plaatjes in je uiteindelijke werk?

‘Het is eigenlijk een soort schetsboek, een mentaal archief. Ik had heel veel boeken maar die waren te zwaar toen ik ging verhuizen. Ik ben maar gaan knippen. Eigenlijk is het een soort concrete organisatie van alle losse flodders die in mijn hoofd zitten, want daar heb ik er ontzettend veel van. Ik heb onlangs postzegelboeken ontdekt waar ik ze los in kan steken en dat werkt heel goed. Je blijft herschikken en dat helpt om ideeën te vor-

Energie No. 7, 2003 | Koen Hauser | Collectie TenneT

men. Soms vind ik de compositie van een plaatje mooi en dat gebruik ik dan. De andere keer inspireert de kleurstelling me.'

'Les Enfants Sulphures (2002) is een van de eerste series die ik heb gemaakt met gevonden plaatjes. Dat is echt 'medische encyclopedie meets oud breiboekje uit Frankrijk uit de jaren zeventig'. Het zijn mijn eerste digitale collages. Ik ben eerst gaan knippen. Dan maak je zo'n beeld van een kind met enorm, dikke opgezwollen ogen. In het begin had ik nog een beetje moeite met het niet zelf maken, dat is nu veel minder. Waarom zou je iets fotograferen als het al gefotografeerd is en je het met behulp van de computer kunt aanpassen?'

Je houdt van medische wetenschap maar ook van natuurwetenschappen en techniek. Kunst en wetenschap lijken vaak tegengesteld aan elkaar. Het een gaat uit van de verbeelding, het andere van harde bewijzen. Wat verbindt die twee met elkaar?

'Een soort nieuwsgierigheid naar iets ontdekken wat je nog niet weet. Het Teylers museum, waar ik twee keer gefotografeerd heb, vind ik fantastisch. Dat is een plek waar ik als kind al kwam. Zoals bijna elk jongetje was ik mateloos geïnteresseerd in techniek. Die zoektocht die je als wetenschapper aflegt om een goed resultaat te bereiken die maak je als kunstenaar ook. Dat had ik met het maken van de digitale portretten van vervormde gezichten ook sterk (1999-2001). Mensen denken altijd: 'Oh, met de computer een ander gezicht maken dat is heel makkelijk'. De techniek lijkt het heel simpel te maken maar als je met zo'n gezicht bezig gaat weet je niet precies wat je zoekt. En dan ineens ontdek je het. Gevoelsmatig ziet het er dan goed uit.'

Je kindertijd heeft een grote invloed op je werk. Heb je als kunstenaar ook iets gehad aan de studie sociale psychologie die je met succes hebt afgerond?

'Toen ik ging studeren ben ik dat hongerige dat ik als kind had een

beetje verloren. Ik heb mezelf toen in het universitaire denken bekwamd. Ik ben afgestudeerd in stereotypen. Ook misschien niet toevallig dat het werk dat ik nu maak altijd refereert aan archetypische beelden. Ik geloof niet dat ik dat heel erg bewust doe maar de beelden die ik maak zijn vaak clichématig, daar hou ik van. Dat je alle overbodige, nuancerende elementen uit een beeld weghaalt.'

Wanneer ben je begonnen met fotograferen?

'Ik had al een camera vanaf mijn achttiende maar ben eigenlijk pas op het moment dat er een computer in huis kwam begonnen met fotografie. Die computer was voor mij echt een wonderdoos. Het werk van Inez van Lamsweerde (Nederlandse fotograaf die in de jaren negentig pionierde op het gebied van digitale manipulatie, red.) stond enorm in de belangstelling en door Paintbox konden mensen dat ook ineens thuis. Haar werk uit die tijd is belangrijk geweest voor mijn ontwikkeling. Het was heel revolutionair. Inhoudelijk sloot het heel goed aan bij maatschappelijke onderwerpen en discussies die in de sociale wetenschappen werden gevoerd over gender.'

'Ik kom niet uit een artistieke familie, kunstenaar was niet iets wat ik later wilde worden. Mijn familie dacht dat ik uitvinder zou worden, eigenlijk precies wat ik nu ben. De Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam leek mij zo groot, hoog en anders daar durfde ik niet eens toelating voor te doen. Toen ben ik naar de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag gegaan. Daar heb ik de fotoserie *Modische Atlas der Anatomie* gemaakt waarin mensen met anatomische poppen werden gecombineerd. Ik was daarbij geïnspireerd door foto's uit glossy magazines en plaatjes uit anatomische boeken. Na twee jaar ben ik uiteindelijk toch op de Riet-

veld terecht gekomen om mij als kunstenaar verder te ontwikkelen.'

Daar is ook je liefde voor historische fotografie ontstaan. Hoe kwam dat?

'Die liefde heb ik meegekregen van een docent die daar les gaf. Dat was voor mij voor het eerst dat de schat aan oude fotografie geopend werd. De historische beeldtaal spreekt mij enorm aan. Ik hoop dat je dat terug ziet in mijn werk. Eén van de foto's uit de serie *Diorama Encyclopaedia* (2003-2004) is gebaseerd op foto's uit het begin van de 20e eeuw van vrouwen die aan histerie leden. Een hele interessante beeldtaal omdat men hieruit probeerde af te leiden wat histerie nou precies was en hoe het er uitzag. Dat hysterische heeft ook wel iets moois, net als achtervolgingswaan. Die mensen die eraan lijden staan in contact met een andere wereld die niet zo direct in de realiteit zichtbaar is.'

'Ik geloof dat de werken die ik maak je ook een blik voorbij de werkelijkheid gunnen. Dat is wat ik boeiend vind aan een diorama. Dat is iets dat je nabouwt, gebaseerd op de realiteit maar het is niet de realiteit. Als een diorama goed gemaakt is, zie je niet dat het een nagebouwde werkelijkheid is, maar je weet wel dat er daar buiten meer is. Tegelijkertijd is het een wereld in een wereld. Dat interesseert me heel erg. Mijn werk is een poging om ergens anders heen te gaan, om een andere wereld binnen te gaan.' ■

Kim Knoppers is de curator van de tentoonstelling.

**De Beyerd op locatie in het Chassé
Theater | Claudius Prinsenlaan 8 |
Di t/m zo 10.00-17.00**

